

8. mai 2020 hovedtale

Kjære alle sammen

Gratulerer med dagen!

Vi hadde ikke skjold.

Vi kjente ingen fare,

vi hadde venner bare.

Da ble vi tatt med vold!

Det hendte plutselig en natt,

vi våknet og vårt land var tatt.

Slik beskriver Arnulf Øverland 9. april 1940, da tyskerne inntok landet vårt. De dystre ordene står i sterk kontrast til gleden som skyllet over landet fem år senere.

Markeringen av vår frigjøringsdag - 8. mai - er i år annerledes enn den pleier å være. Men også denne våren får vi markere frigjørings- og veterandagen i et fritt land. Det gjør oss takknemlige.

I år feirer vi at det er 75 år siden freden kom til Norge. Samtidig minnes vi også at det er 70 år siden landet vårt ble lagt i skygge. Krigsårene ligger i spennet mellom den mørkeste og lyseste dagen i vår historie. Og for hvert år som går siden krigens slutt, jo større ansvar har vi for å bevisstgjøre den oppvoksende generasjon om vårt eget lands krigshistorie, kampen for freden og slik understreke sammenhengen mellom fortid, nåtid og fremtid.

Uten tidsvitnene er det mer krevende å virkeliggjøre historien vår. Vi må ikke la de sterke vitnesbyrdene stilne med dem som går ut av livet! Vi har et ansvar for å sikre at historien og de offer som er gjort for fellesskapet, ikke blir glemt.

Derfor er det stadig viktigere å markere denne dagen. Og takknemligheten er ikke noe mindre selv om årene går.

For vi må aldri tillate oss å ta fred og frihet for gitt. I dag kjenner vi på stor takknemlighet og ydmykhet ovenfor de mange som har kjempet for vår frihet, og det offer det innebar for dem og deres familier. Når vi markerer frigjørings- og veterandagen 8. mai er det for å hedre innsatsen under krigen, men også innsatsen som er lagt ned og legges ned av nordmenn i internasjonale operasjoner i nyere tid. Oppdrag som har bidratt til mindre lidelse der det er krig.

Kampen for frihet går aldri ut på dato. Fiendebildene endrer seg med tiden og tar nye former. Vi ser nye typer våpen, og vi ser andre folkegrupper som forfølges, eller lever under okkupasjon og frykt.

Verden er blitt mindre – men oppleves stadig mer urolig med sterke motsetninger og store konflikter. Paradoksalt nok preges verdensbildet i dag av at vi alle kjemper mot en felles, usynlig fiende – og mer enn noen gang må alle nasjoner stå sammen som verdenssamfunn.

Og selv om det ikke er krig som er årsaken til denne spesielle våren, har vi alle kjent på at noe utenfor vår kontroll har grepet inn i livene våre og begrenset måten vi lever på.

I dag står nasjonen vår sammen for å markere hvordan krigen på ulikt vis grep inn i hverdagen til alle i Norge. Freden kom ikke uten kamp. Motgangen gjorde nordmenn robuste og skapte samhold.

Vi løfter frem hedrestrekk som mot og offervilje.

Vi løfter frem mennesker som valgte å tenke «oss» fremfor meg.

Vi takker de som våget å stå i kampen fremfor å gjemme seg.

For det er livene og skjebnene til veteranene som berører oss denne dagen. Bak hvert navn, bak hver veteran, bak hver familie ligger en spesiell historie. De var en far, en søster, ektemann. Derfor inviterer vi hvert år veteraner og deres familier i Asker og Bærum til en felles samling for å uttrykke vår takknemlighet til dem for deres bidrag, og de offer de og deres familier har båret. I dag skulle vi vært samlet i Bærum rådhus.

Etter at vi ble en ny kommune har vi fått en rikere historie å ta vare på. Og minnesmerkene over falne under 2. verdenskrig er en viktig brikke i vår felles historie. Vi vil i dag markere frigjøringsdagen ved minnebautaen både ved Røyken kirke og ved Asker kirke. Det blir også kransenedleggelse på Klokkarstua – både ved Hovtun, og ved minnesteinen over russiske fanger, som

under krigen ble holdt i fangeleir der. Fangene var satt til å drive skogsarbeid, og levde under dårlige forhold. Men flere huringer risikerte egen sikkerhet for å gi fangene mat. Russerleiren minner oss om at krigens lidelser gikk på tvers av landegrenser. Samtidig er krigshistorien fylt av beretninger om kraften vi har i hverandre – og mange overlevde krigen takket være andre menneskers godhet.

I dag hedrer vi mennesker fra lokalsamfunnene våre som falt i kampen for fellesskapet. Deres innsats la grunnlaget for at vi i dag lever i et trygt og fritt land.

Vi legger ned krans i ærbødighet og takknemlighet de som gikk foran.

Tusen takk for deres innsats.